

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی آیلنی
(۲۲۵) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۵۰) ، آلتی آیلنی
(۲۵۰) غروشدر .

نسخه سی ۷۰۵ غروشدر .
سنه لکی ۵۰ عدددر .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاتمه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

مسئله موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدله بن
یازیلر اعاده اولنماز .

والله یهدی من یشاءالی صراط مستقیم

تذکره

۱۳۳۰

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد کاکف

آدره من تبدیلنده آریجه
غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسنی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینک
غراسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
دائر اولدیقی بیلدیلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

بعدي قن يصبح الرجل مؤمناً ويمسى كافراً الامن احياء الله بالعلم -
بزدن صكره فتنلى ، فسادلى زمانلر اولاجق دركه او وقتلر صاحبلىن
ايمانلى اولانلر آقشامه كافر اولاجق درلر . بيورمشلردر . صكره
« اطلبوا العلم من المهد الى اللحد » « اطلبوا العلم ولو بالصين » كلام
قاللرى بيايه حاجت اولمايه جق درجه ده مشهورلردر .

ديتمزده علمك بك بيوك طو تولديغنه اك مهم دليل لردن بريسي ده
مسلمانلرجه علمايه ، معلملره ايديلهن حرمت ، ويريلهن طالى مقام در .
امام على افدمز « من علمنى حرفاً فقد صيرنى عبداً » بيورمشلردر .
هله « العلماء ورثة الانبياء » حديث شريفى علمك ، علمانك يو كسك
مقاللرى بك اعلا كوسترن يو كسك برينه در .

ايشته دين اسلام بويله امر ايتمش . عجباً مسلمانلر نلر يامشلر ونه
يايورلر ؟ كله جك دفعه ده اوللرى ايضاح ايده جكز انشاء الله .

دوقتور ميلاسلى

اسماعيل حقى

بوكونك مهم حاجتلىرینه دائر تدبيرلر

موسى جبار الله افنديك بولشه ريكلمه موجب توقيضى اولده كتابنده
(۴۸) اسلام چو جقلىرى امين ، منصف برمسلم ؛ جسارتلى ، قوتلى
برتورك ، چاليشقان برانسان قيله جق بر صورتده تربيه ايتك لازمدر .
ايمنى اسلام چو جقلىرى هم روحلىرى ، هم عقللىرى تربيه ضروريدر .
انسانيت واسلاميت مصلحتلىرى ده ، هر حالده وهر يرده دولت
ومدريت مصلحتلىرى ده بونى اقتضا ايدر .

معارف نظارتلىرىك حقوقيله عمومى اولمق اوزره ترتيب قيلنه جق
مكتب ، مدرسه ، كليه پروغراملى روسيه مسلمانلرىك چو جقلىرى
مسلمان تورك اولمق شرفى ايچون لازم كلن ملي ، دينى ، ادبى ، مدنى
تربيه لرى آرزو ايتديكمز درجه ده هيچ بروقت تايمين ايده مز . بويله
پروغراملى حكومتك ، دولتك عمومى مكاتبلىرندن ايسته مك ممك
دكلدر .

آق صهيفه لر اوزرنده كي ماده لرك بلاغلى عبارده لرينه قناعت ايتيوب
معارف سياستلرنده عموميت وجديت كسب ايتمش قوتلى تدبيرلرك فعليات
جهتلىرینه ده باقار ايسهك شو ديدكلم بله قبول اولنور . بناء عليه :
(۴۹) ملي ابتدائى مكاتبلىر، دينى مدرسه لرىز هر حالده هر يرده
وهر جهته بزم اداره مزده ، بزم اختيار مزده اولمق مطلقاً ضروريدر .
اوتهدن برى غايت حقل و قناعتلى طلبلىرى اولمق اوزره روسيه
مسلمانلرى بونى عرض ايديوردى . بوندن صوكره ده مطلقاً هر زمان
طلب ايدر .

(۵۰) اسلام چو جقلىرى مطلوب ومعقول صورتده تربيه ايتك

وايتديرمك روسيه ده وبله هر يرده غايت آغبر ايدي . بوكون ايسه
دها آغبر اولدى . آغبرلى نسبتنده ده اهمى قات قات آرتدى .
مكتب ، مدرسه مسئله لرنده بوتون قوتله چاليشمق هم ملتك ،
هم نظارتك ، هم ده بوتون منسووين علميه نك بوكون اك بوپوك
وظيفه لريدر ، حقى نظارتك بوكون يكانه وظيفه اساسيه سى بودر ، دينيه
طوغرى اولور .

(۵۱) بوكون بزم ، بله بوتون اهل اسلامك ايكي ضرورى
حاجق واردر :

۱ — مدنيت دنيا سنك بوتون علملىرى ، قنلرى ، صنايع و هنرلىرى ؛
۲) اسلاميتك علوم ادبيه (تهذيبه) و علوم دينيه سى .

اولكى ضرورت و حاجت مدنيت دنيا سنك مكاتبلىرنده البته بولنور .
مدنيت مكاتبلىرىك قابوللى ده اسلام چو جقلىرىنه بوندن صوكره ،
بله هر وقت هر يرده آجق اولور . لکن اسلاميتك علوم تهذيبه
ودينيه سى مدنيت مكاتبلىرىك هيچ برنده يوقدى . بوندن صوكره ده
بولونماز . بوكون تور كيا ده ده ، تور كستانده ده ، هر بستانده ده بولونماز .
چاليشير ايسهك ، بويله حركت ايدر ايسهك اسلاميتك بوتون علوم
تهذيبه و دينيه سى يالكنز اسلام دنيا سنده ، اوزمزده ، يالكنز روسيه ده
بولونور . (۴)

(۵۲) اسلام علومى ممك اولان يوللرك هر بزيه نشر ايتك ايچون
بوكون روسيه ده اهل علمدن فداكار بهيئت علميه تشكيل قينير .
كندى رغبتيله ، كندى همتيله بوتون زحمتلى اقتحام ايده جك اولان
شو فداكار بهيئت علميه علوم اسلاميه تدريساتيله مشغول اولوب معلملره ،
اماملره ، خطيبلره مجاناً ، خالصاً لوجه الله تدريساتده بولونمايدر . يكي
مدرسه بنالرينه حاجت يوق ؛ جامعلر كافيدير . يكي پروغراملره ده
حاجت يوق ؛ اولكى عصرلرك درسلى كى فن تمام ايتك اصوللىرى
دها زياده مفيد اوله بيلير .

(۵۳) مدنيت دنيا سنك علوم و فنون و صنايع مكاتبلىرنده مات
چو جقلىرى يتيشديروب اقتصاد ايشلرينه ، حيات يوللرينه ، دولت
اداره لرينه حاضر لاق خصص و صلرنده لازم كان تدبيرلرك هيسنه شو
فداكار بهيئت علميه بوكون بلا تاخير توسل ايدر . ملي ، اجماعى ،
ادبى ترقيتمز حركتلرنده بزه لازم اولان علم و ادب اردوسنى بوتون
ملتك قوت و اغانه سيله بو بهيئت علميه تشكيل ايدر . سياسى فتوحات
ايچون حرب عسكرى بزم روسيه مسلمانلرينه بوكون بله حاجت
دكلدر ؛ لکن علمى و ادبى فتوحات ايچون علم و ادب اردوسى بزم
ايچون بوكون مطلقاً ضرورى بر حاجندر .

(۵۴) مكتب مدرسه مسئله سى ، معلم معلملر مسئله سى بوكون
فوق العاده بوپوك و غايت آغبر بر مسئله اولدى . مكتب و مدرسه لرك

نفرت ایتمک طوغرو اولماز . بویله فاجعه لردن نجات چاره سی وازایسه یالکیز عائله تربیه سیدر .

(۵۶) مکتب کتابلرینی، علم حال، اخلاق و تاریخ مقدس کتابلرینی دینیہ نظارتیله برابر هیئت علمیہ اصلاح ایدر .

اسلامیت دنیاسنک ادبی، اجتماعی، دینی حاللرینی اصلاح تدبیرلری آره سنده الک برنجی تدبیر بودر . برچوق سنه لره محتاج اولان بوتدیر، بو وظیفه یه بوکون باشلانور .

(۵۷) او قویوب یازمه، ادب، هنر تعلیمی مجانی و مجبوریدر . قابلیتلرینه، زمانک، ملنک حاجت لرینه کوره چوجقارک هر برینی تربیه البته فرضدر .

(۵۸) ملت چوجقارلری تربیه ایچون لازم اولاجق سرمایه - اسلامیت حکمنه کوره - ملنک الک مقدم، الک مفید، الک برکتلی وظیفه سیدر .

(۵۹) مکتب و مدرسه لره، مسجدره، تربیه یوردلرینه، - عمومیتله خیر مقصدلرک هر برینه - اهل اسلامک همتلرندن هر یرده اعانه طویلا نور .

(۶۰) دینی، ملی، ادبی احتیاجلرک هر بری ملنک کندی سرمایه - سیله تأمین قیلینیر .

(۶۱) معارفه هاند سرمایه و حصه لری افراد ملت اوزرینه ملت مجلسی، یا خود دینیہ نظارتی توزیع ایده بیلیرسه ده، تأمیناتک اکثر وقتنه قدر ملنک همتنه، ملنک اختیارینه حواله قیلینیر .

(۶۲) ملت یتیم لرینی، انقلاب فقیرلرینک چوجقارلری مدینیت مکتب لرینده تربیه ایتمک کپی مهم حاجت لری اداره ایده بیلرک سرمایه تشکیلی حقنده حرب زکیملرینک همتلرینه اوفاندوه سی ده، دینیہ نظارتی ده مراجعت ایدر .

(۶۳) ملت سرمایه سی متعدد صنفلردن حاصل اولابیلیر: (۱) اسلام و قفلری، (۲) مسلمانلرک وصیتلری، (۳) عشره، زکات کپی صدقه لردن مالک لرک اختیاریه افراز قیلنه حق حصه لری، (۴) نکاح زمانلرینده ایکی طرفدن تقدیم قیلنه حق هدیه لری، عقد هدیه لری، (۵) اسلام دفترلرینه قید اولونمق ایچون ولادت هدیه لری، (۶) اسلامده مؤکد صورتده مسنون نسیکه هدیه لری .

بوتون مسلمانلرک حسن رضالریله تقدیم ایدیه جک منبعلر هر وقت بولنور . ملنک حاجت لرینی تأمینه کافی کله جک سرمایه هر حالده قولایلقله حصوله کله بیلیر .

(۶۴) علمسانک، محله خادم لرینک، اماملرک، مؤذنلرک تأمین محله ذمتمده در . دینیہ نظارتنک تأمین ده بوتون ملنک همتیله اولور .

(۶۵) حرب یتیم لرینه ملت تربیه یوردلری تأسیس ایدر .

(۶۶) اقریاسی، مریتیلری بولونمسا یان حرب یتیم لرینک حاللری محله امام و هیئت لری هر یرده هر وقت خبردار اولوب یا حکومتک، یا ملنک تربیه یوردلرینه یرلشدپرر .

پروغراملرینده مقدا آز چوق اختیار من و ارایدی؛ لکن بوکون هیچ قاللادی . معلم و معلمه لر منی، امام و خطیب لر منی حاضر لاق ایچون مدرسه لر من و اردی؛ فقط بوکون هپسی قاباندی .

مدینیت مکتبلرینده، طلبه لرینده چوجقار منی یتیشدیر سه ک، علوم اسلامیہ بر هیئت علمیہ معرفتیه نشر اولونه بیلیرسه بر مدت سوکوره ملی و دینی احتیاجات من تأمین قیلنمه یه باشلانوردی .

کوزل مکتب، کوزل ادبیات، کوزل تربیه، کوزل دین بزه لازم ایسه شو یوللرده چالیشمق مطلقا لازمدر، ضروریدر .

بوماده لرده بیان ایدیلن تدبیرلر بوکون هم ممکن، هم ده الک مفید تدبیرلدر .

(۵۵) مدینیت دنیاسنک مکتبلرینده چوجقارلری تربیه ایتمک مسئله سی مناسبتیله شو بویوک مجلسده (۱۹۲۰ سنه سی اورتلرینده

اوفاده انعقاد ایدن علماء اسلامیہ قونفره سنده) مذاکره سی ایجاب ایدن غایت بویوک بر مسئله واردر . اجنبیلرک بویوک مکتبلرینده، قوتلی

محیطلرینده اکیال تحصیل ایدن کوزل قیزلر منک بهضلری سوک کونلرده اسلام عائله سنندن قاچوب اجنبی عائله لریندن برینه کیندی . اسلام

عائله سنندن، ملنک خانه سنندن کوزل برخیلی همشیره لر غائب اولدی . بو حال برجهتدن غایت بویوک برضایعانددر . برجهتدن ده مدینیت

مکتبلرینده چوجقارلری تحصیل ایتدیرمک ایسته ین ابونخی تمامیله اور کوتورک چوجقارلری اورالره کوندرملرینه غایت بویوک بر مانعدر .

ملنک حیات تربیه و تحصیل سننده وقوعه کلن بوکپی فاجعه لر خلق نظرینده ملی مکتبلرک اهمیت لرینی قات قات آرتیرمشدر . لکن بویله

منفور فاجعه لرک سبیلرینی تمامیله یالکیز مکتب تربیه لرینده آرامق هر وقت طوغرو اولماز . بلکه عائله حیاتنک، عائله تربیه سنک، اجتماعی احوال منک

قزاقنی، اجتماعی تربیه نک نقصانلقی، ملی مکتب یوقلقنی ده نظر دفته آلق لازمدر .

احوال اجتماعی و دینی منک باشقه جهتلرینه ده نظر ایدر سه ک حال بویله در، یا خود دها فنادر . مثلا اختلال باشلادی . غایت قوتلی

تلقینات و پروپاگاندا هر طرفی استیلا ایتدی . ملنک کنجاری، معلم و معلمه لری روسلرک دعوت لرینه کندی لرینی قایدیره رق باشقه یوللره

کیندی لر . خلق نظرینده بوتون معلم و معلمه لر مهم اولدی . ایکی آره ده غایت بویوک مناسفرت حصوله کلدی . خلق معلم و معلمه لردن، معلم

و معلمه لر خلقدن تمامیله بزدی . بو حالدن ملت چوق بویوک ضرر لر کوردی .

بویله فاجعه لرک البته سبیلری واردر . سبیلرک هپسی دکل ایسه ده بعضلری، بلکه الک بویوک لری هیچ شبه یوق کندی مزده در . بناء علیه بویله

فاجعه لرک سبیلرینی یالکیز مدینیت مکتبلرینده کورمک، مدینیت مکتبلریندن

دکشدیریلک ایسته نیلمسنه قارشى مدافمانده بولونمقدن باشقه برشى دکادر. حق بوکى مسائل سیاسیه علاقه دار اولق شائبه سنى آلنجه آندن ده سبيل الرشاد کف لسان ایتشدرد. وطن ایدیورز که سبيل الرشادک لسانی، بوکون الکسربست مملکتلرده دینی مجموعهلرک ایفا ایدم کادکارى وظیفه وقوللانقلرى لساندن پک خفیدرد. بو قدر یومی غزته لر وموقوت مجموعهلر میاننده اساسات دینیه واساسات اخلاقیه یی محافظه ایدم جک بالکیز بر مجموعهلک انتشارینه تحمل ایدیله مه مک ، الک کثیف ، الک قویو بر تعصب نمونه سندن باشقه برشى دکادر .

سبيل الرشادک نشر ومدافمه ایتدیکی اساسات ، ملت مزاجیون ، بلکه بوتون بیشریت ایچون محض فلاح وسعادت اولان مسلمانلق اساسلریدر. خرافات علیهنده سبيل الرشادک نه قدر نشریاتده بولونمش اولدینی عجباً بیلمه میورمی ؟ بز ، تجدد وترقیمز ایچون مسلمانلغک الک مهم بر سائق ، الک مهم بر عامل اولدینه تامیله قانع بولونیورز. مسلمانلغک محض خیر وسعادت اولدینه ایمان ایتکک تعصب میدرد ؟ اگر تعصب بو ایمان ایسه سبيل الرشاد بونکله افتخار ایدرد . سبيل الرشادک علیهنده بولونمق ایسته یئر لطفاً نشر یا تمزی تدقیق ایدرک هانکی خرافه نکل آرقه سندن کیتمک ایسته دیکمزی ، مملکتته سعادت ماده تأمین ایدم جک هانکی ترقی وتکاملک علیهنده بولوندیغمزی ارانه ایملری اقتضا ایدرد. خلاف حقیقت اسنادات ایله تغلیط افکاردن نه چیقار ؟ له الحمد ملت مز حق ایله باطلی سچه بیله جک برسویه ده در .

بنیه ملیمزی تهدید ایتمکده اولان بر طاقم امراض اجتماعیه یی تشریح ایله ماتى ضلاله دوشمکدن وقایه ، ملتى سوق هر مسلمان ایچون الک متعتم بر وظیفه در . بو اعتبارله سبيل الرشاد عهد سینه دوشن وظیفه ارشاده یی ایفا ایله کندینی مکلف عد ایتمکده در . ضلالتی هدایت شکنده کوسترمک هیچ بر زمان سبيل الرشادک یا به بیله جکی برشى دکادر . بارلر ، بالولر ، دانسلر ، دها بو قییل مناسب سز لکلر ملت مز ایچون اصلا موجب فلاح شیلر اوله ماز . خلقی بولنلردن تحذیر ایتمه یی موجب مؤاخذه عد ایتکک ، بنیان ملینک انهدامنه رضا کوسترمکدن باشقه برشمیدر ؟ کندى قصورلرینی باشقه لرینه بوکله مک قالدیشمق قدر انصاف سزلق اوله ماز . سجایای انسانیه نکل الک بوکسکی انصاف ومروتدر .

ملتک ایسته دیکی تجدد و ترقی

بوزغاد (بوز اوق) مبعوثی احمد حمدی بک اقشام غزته سینه کوندردیکی بر مکتوبک صوک فقره سنده دیورکه :

« خاتمه مقال اوله رق تکرار مرض ایدم رمکه بوتون ملت بلا استثنا وسراپا تجدد وترقیه تشنه در ، فقط تجدد وترقیه یی زوجک زوجه سیله ، هر هانکی بر اذککله بارلرده قول قوله دالس ایتمی ، قادینلرک تیاترو صحنه سنده کوبک

(۶۷) یتملرک نسبلرینی ، دینلرینی ضایع ایتمه مک ایچون نسبلری ، اسملری ذفترله قید اولنوب نسبلری ، اسملری ، سنلری ، تربیه یوردلری دینیه نظارتنه بیلدیریلیر ، ایتم دفترینه قید ایدیلیر . (۶۸) اسلام تورک چوقملرینی ملی ، دینی تربیه دن محروم ایتمه مک ایچون ایتم تربیه یوردلرینه مسلمان مدیرلر ، مسلمان مریدلر تعیین قیلنیر .

حقیقتک اوکته برده یکلمه بر قالدیشماملیر

مقدسات علیهنده وقوع بولان نشریاته قارشى قانونک تطبیقنه دائر بوز اوق مبعوثی حمدی بک طرفندن ویریلان تقریر اوزرینه مجلسده جریان ایدن مذاکرات ، بعض مبعوثلر طرفندن ایراد اولونان نطقلر مناسبیله بولی مبعوثی فالح رفقی بکک اقشام غزته سنده بر قاج مقاله سى انتشار ایتدی . بو مقاله لرده « سبيل الرشاد » دن ده بحث ایدلایکی کورولدی . ملت مجلسی کرسی سنده سوبله نیلن وشایان تنقید کورولن سوزلردن ناصیل بر تداعی افکار ایله سبيل الرشاد کچیلدیکنی حیرته تلقی ایتمه مک ممکن دکادر . « مقدسات دینیه وعظمت اسلامیه ... مقدمه سى » ایله سوزده باشلایان ، « شهرت ونفوذی هر هانکی برسبیلله افلاس ایدن تورک پولتیقه جیلرینک نطقلری » نه جواب ویرمک لازم ایسه بونک ییری اولنطقلرک ایراد اولوندینی ملت کرسی سیدرد . اولنطقلر ایراد اولونورکن صاحب مقاله ده اوراده حاضر ایدی ؛ « شهرت ونفوذلری افلاس ایدن تورک پولتیقه جیلری » کیلمرسه اولره قارشى جواب ویره بیلیردی . اوراده سکوت ایدوب ده بویه شیلرله هیچ علاقه سى اولمایان سبيل الرشاد هجوم ایتکک انصاف سزلق دکیدر ؟

میدانده اولان نشریاتمزله ثابت اولدینی وجهله ، اساساً مسائل سیاسیه ایله اشتغال ایتمه یین سبيل الرشاد ، هیچ بر زمان دینه استناد ایدرک حکومتتمزک سیاستی تنقید ایتمه مش ، هیچ بر زمان خلقک حسیاتی تحریک ایدرک حکومت علیهنده بر وضعیت احداث ایدم جک بر اصول تعقیب ایتمه مشدر . بالعکس ، کرک بحرانلی زمانلرده ، حیات وماتله مجادله ایتدیکمز آنلرده ، کرک آنی تعقیب ایدن کونلرده خلقده بویه فکرک حصولنه مانع اولق ایچون آلدن کلدیکی قدر چالیشمشدر . سبيل الرشادک مجادله ملیه درکی خدمات ناچیزانه سنى بوراده خاطر لایمه یه حاجت کورمه یز . چونکه آناطولینک مختلف قصبه لرنده نشر اولنان نسخلری و بیانناملری وبونلرک مسلمانلری اوزرنده کی تأثیرات حسنه سى هر کسجه معلومدر . سبيل الرشاد ، بویوک ملت مجلسمزک ایلك تشکلی آندن بوکونه قدر دائما اولنک خدمات دینیه ووطنیه سندن بحث ایتمش ، خلقک مجلسه وحکومت قارشى محبتی استجلایه چالیشمشدر . بزماوته دن بری نشریاتمز ، دینه وقوع بولان هجوملره ومملکت مزده اخلاق تلقیلرینک